

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Valašské Meziříčí

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Valašské Meziříčí se nachází v severovýchodní části Zlínského kraje. Spolu s dalšími 12ti správními obvody (dále jen SO) tvoří tento kraj. Dále je tento SO možné charakterizovat následovně:

- SO spravuje celkem 18 obcí;
- v dotčeném území žije 41.843 obyvatel, z toho 22.926 obyvatel žije v jádrové obci,
- hustota zalidnění SO 182 obyvatel na km² je 3. největší v kraji (po SO ORP Zlín a SO ORP Otrokovice),
- svou rozlohou 230 km² se řadí až na 8. místo v kraji.

Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

Tabulka 1: Komparace SO ORP v Zlínském kraji

Území	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Valašské Meziříčí	18	41843	22926	230
Uherské Hradiště	48	90411	25343	518
Rožnov pod Radhoštěm	9	35366	16750	239
Otrokovice	10	34721	18327	112
Bystřice pod Hostýnem	14	15716	8398	164
Luhačovice	15	18996	5143	178
Vizovice	16	16802	4691	146
Holešov	19	21499	11772	133
Valašské Klobouky	20	23600	5041	259
Uherský Brod	30	53083	16777	473
Zlín	30	99211	75555	350
Vsetín	32	66665	26817	662
Kroměříž	46	69780	28926	499
Průměr za kraj	24	45207	---	305

Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Zlínského kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 22.000 až 24.000 (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Strakonice, Sokolov, Kopřivnice, Nový Jičín, Chrudim, Klatovy, Havlíčkův Brod);
- SO ORP s počtem obyvatel 40.000 až 43.000 (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Český Krumlov, Hlučín, Kopřivnice, Krnov, Jeseníky, Domažlice).

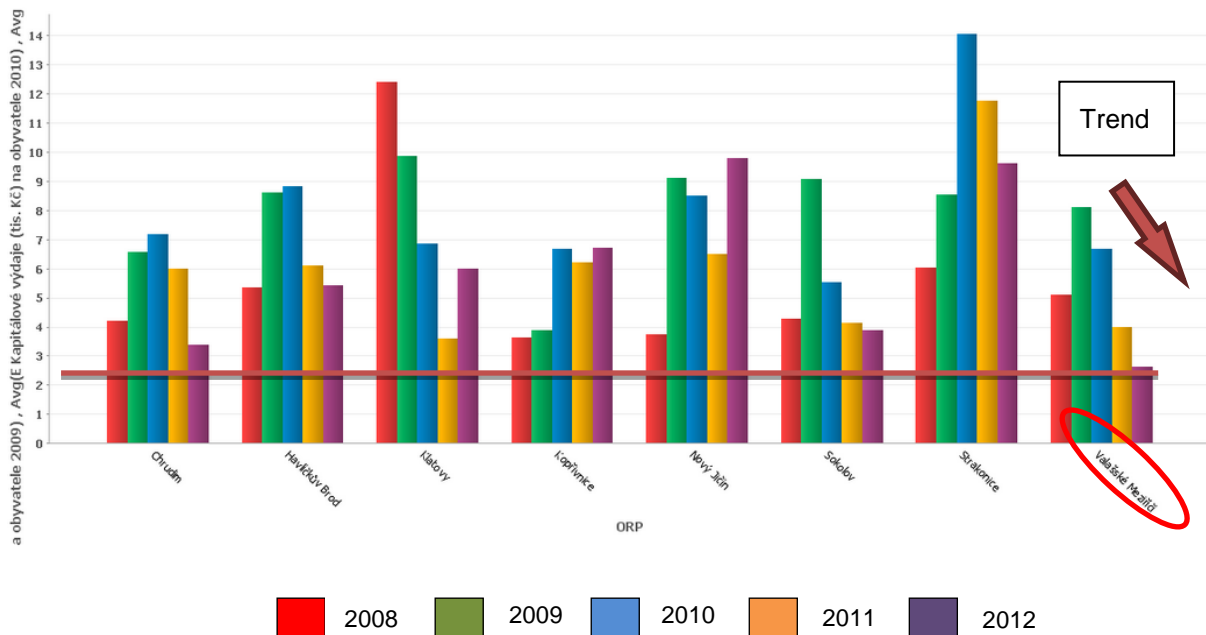
2. Ekonomická výkonnost

V oblasti ekonomické výkonnosti je patrný významný sestupný trend z hlediska **běžných i kapitálových výdajů** na jednoho obyvatele u ORP Valašské Meziříčí. V porovnání s ostatními ORP podle kritéria počtu obyvatel jádrové obce zaznamenal tento obvod v průběhu 5ti let jednu z největších dynamik (resp. poklesu), a to především u **výše kapitálových výdajů připadajících na obyvatele**. Zatímco hodnota kapitálových výdajů v roce 2009 činila ca 8 tis. Kč/obyv./rok, v roce 2012

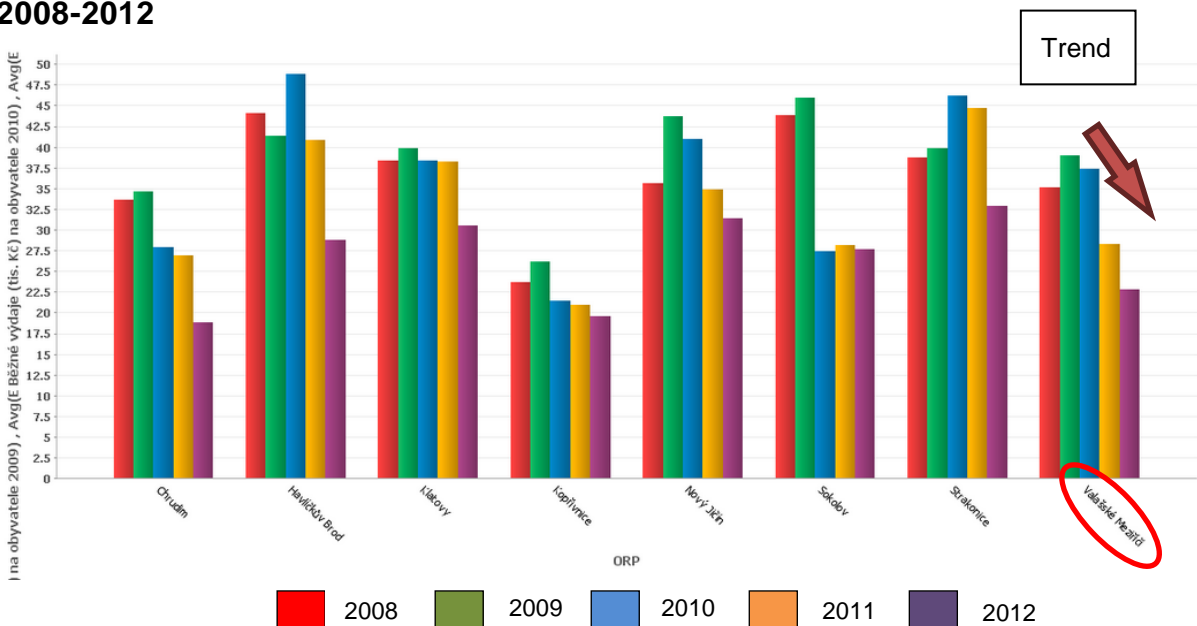
Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)

byla hodnota ca 2,6 tis. Kč/obyv./rok, tj. více než trojnásobné snížení! Podobná situace nastala i z pohledu běžných výdajů. Jejich výše dosahovala v roce 2009 ca 39 tis. Kč/obyvatele, naproti tomu v roce 2012 nepřesáhla úroveň 23 tis. Kč/obyvatele (nejnižší údaj z celé skupiny správních obvodů v daném roce). Zde tedy nastalo snížení o něco nižší než u kapitálových výdajů. Viz obrázek 1 a 2.

Obrázek 1: Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 22-24 tis. obyv.) na jednoho obyvatele (v tis. Kč) v letech 2008-2012

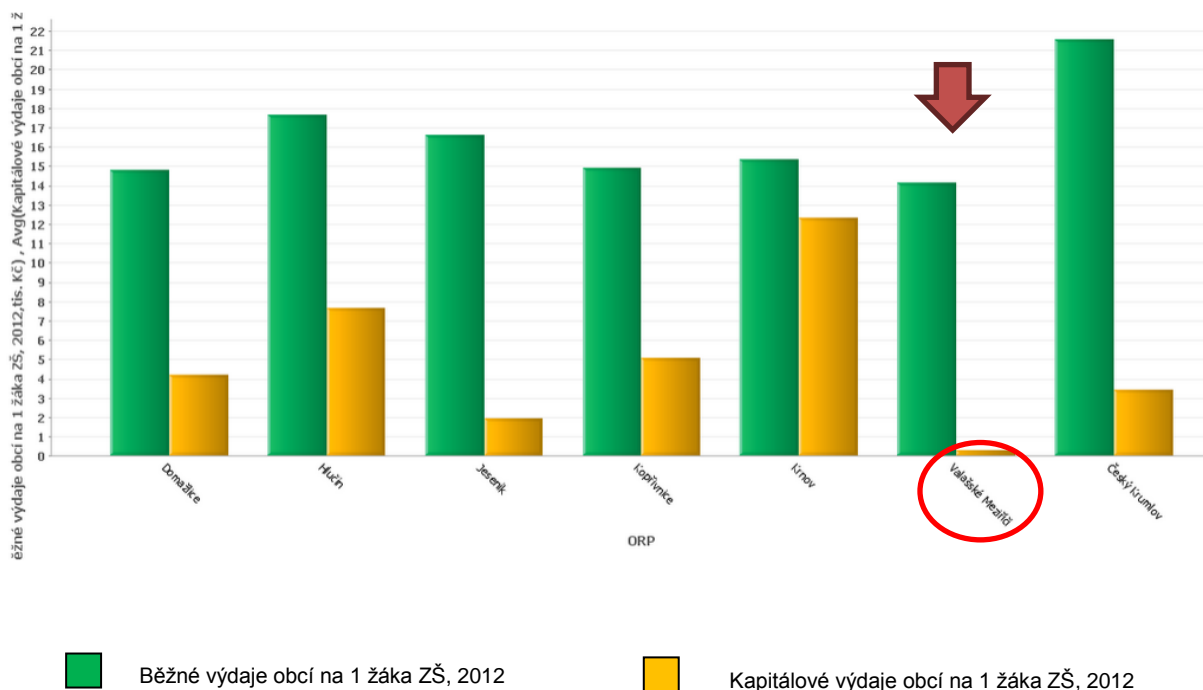
Obrázek 2: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 22-24 tis. obyv.) na jednoho obyvatele (v tis. Kč) v období 2008-2012

3. Předškolní a školní vzdělávání

Z pohledu předškolního a školního vzdělávání zaujme v případě SO ORP Valašské Meziříčí zejména porovnání **běžných a kapitálových výdajů na žáky základních škol**. U obou zmíněných parametrů znázorněných grafem jsou hodnoty za obvod ORP Valašské Meziříčí nejnižší. Ačkoliv hodnoty běžných výdajů na žáky ZŠ (14,14 tis. Kč/žáka) se příliš neliší od hodnot dalších správních obvodů ve skupině. Výše kapitálových výdajů na 1 žáka ZŠ dokonce nepřesáhla hranici jednoho tisíce Kč (0,31 tis. Kč).

Obrázek 3: Kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel SO ORP 45-50 tis. obyv.) na jednoho žáka ZŠ (v tis. Kč), v roce 2012

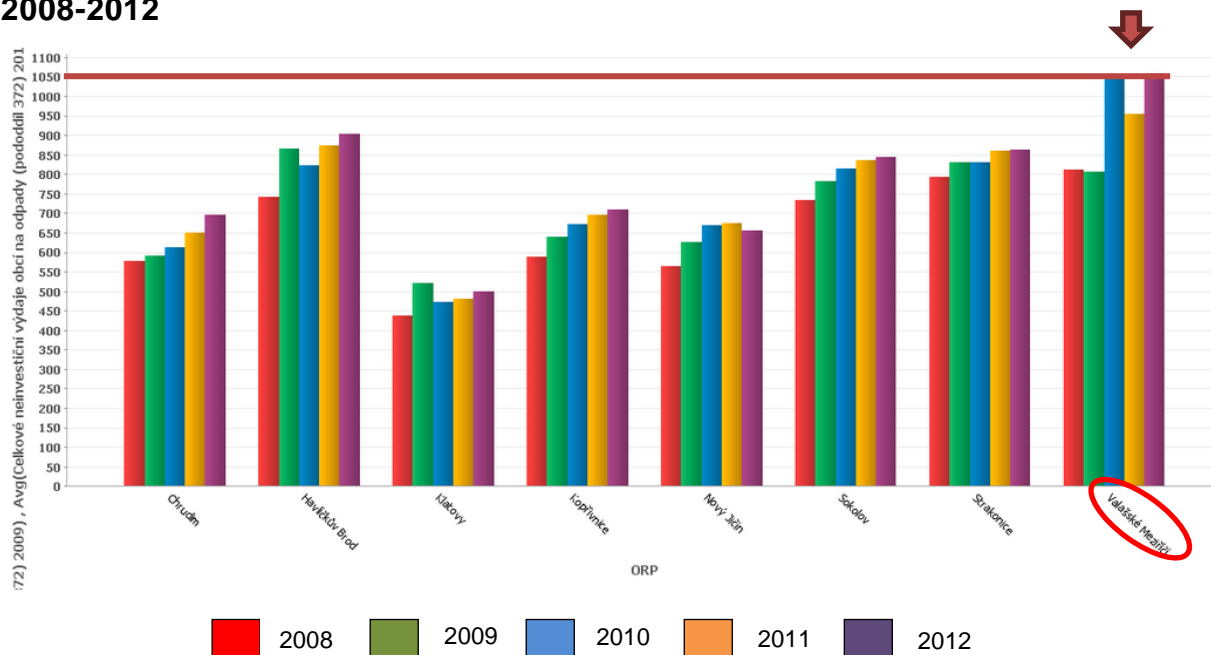

Obdobná situace nastává i v případě porovnání SO ORP Valašské Meziříčí s obvodem Zlínského kraje i s vybranými obvody dle kritéria velikosti jádrové obce. I v tomto případě dosahuje výše kapitálových výdajů na žáky základních škol podprůměrných hodnot, což může znamenat nižší investiční aktivitu.

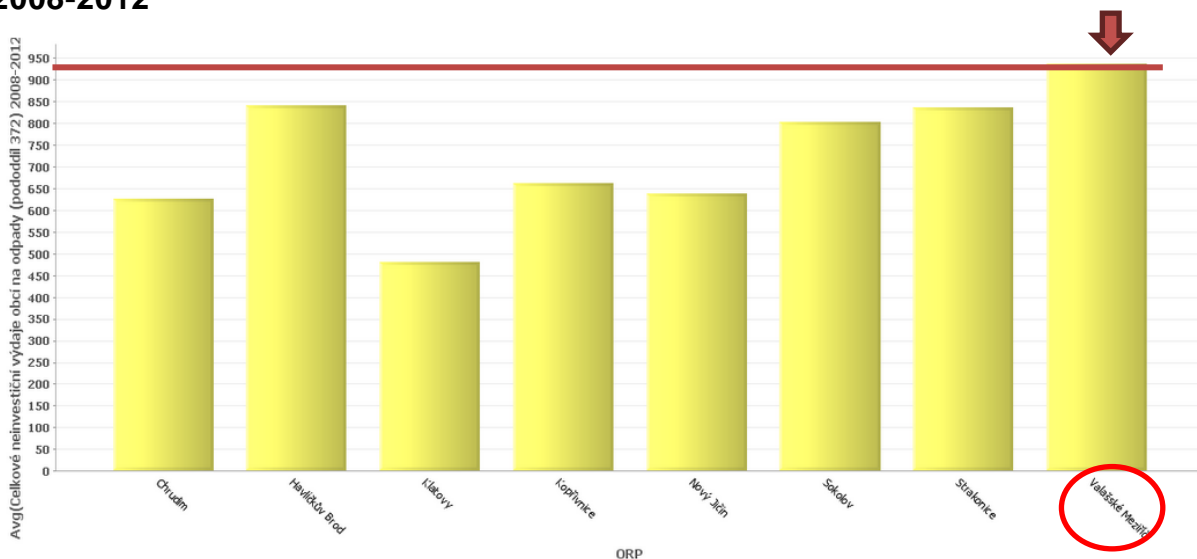
4. Odpadové hospodářství

V oblasti odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu významné srovnání **celkových neinvestičních výdajů obcí na odpady**. SO ORP Valašské Meziříčí vykázalo v letech 2010-2012 nejvyšší hodnoty v rámci sledovaných správní obvodů dle kritéria počtu obyvatel jádrové obce. To dokazuje i průměr ukazatele za sledované období (ca 936,- Kč/obyv./rok). Viz obrázky 4 a 5, na kterých je pro názornost vložena červená linie, která znázorňuje dosaženou úroveň SO ORP Valašské Meziříčí.

Obrázek 4: Celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 22-24 tis. obyv.) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008-2012

Obrázek 5: Průměrné neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: velikost jádrové obce 22-24 tis. obyv.) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008-2012

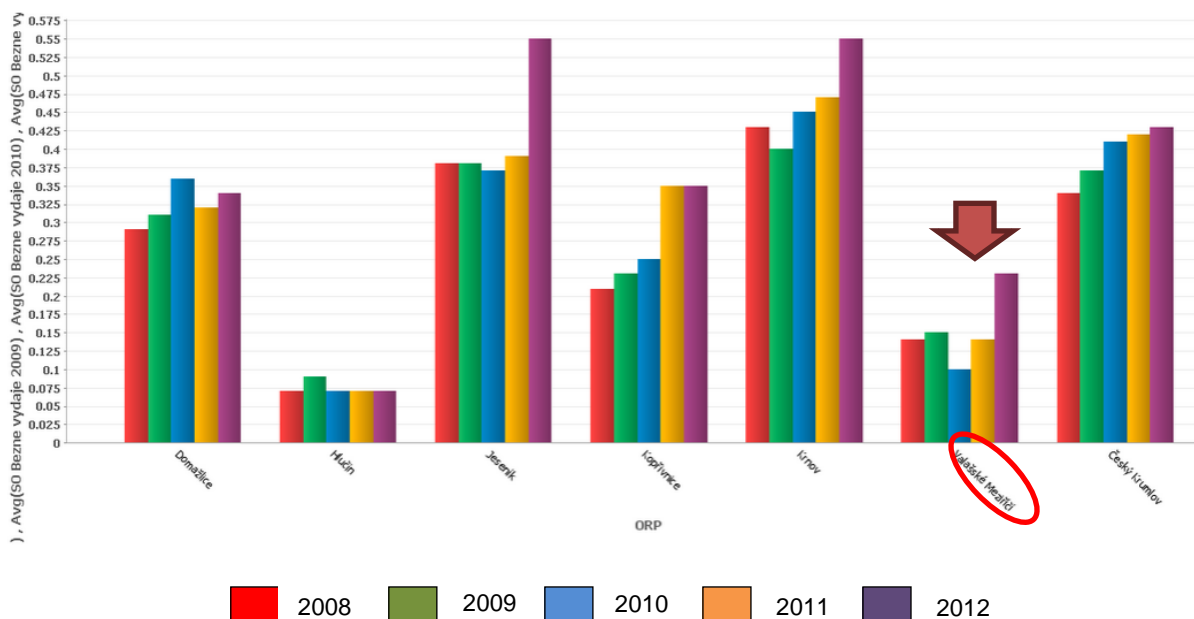

Při porovnání SO ORP Valašské Meziříčí se správními obvody Zlínského kraje nastává obdobná situace, tj. správní obvod vykázal nejvyšší hodnoty celkových neinvestičních výdajů na odpady v letech 2010-2012.

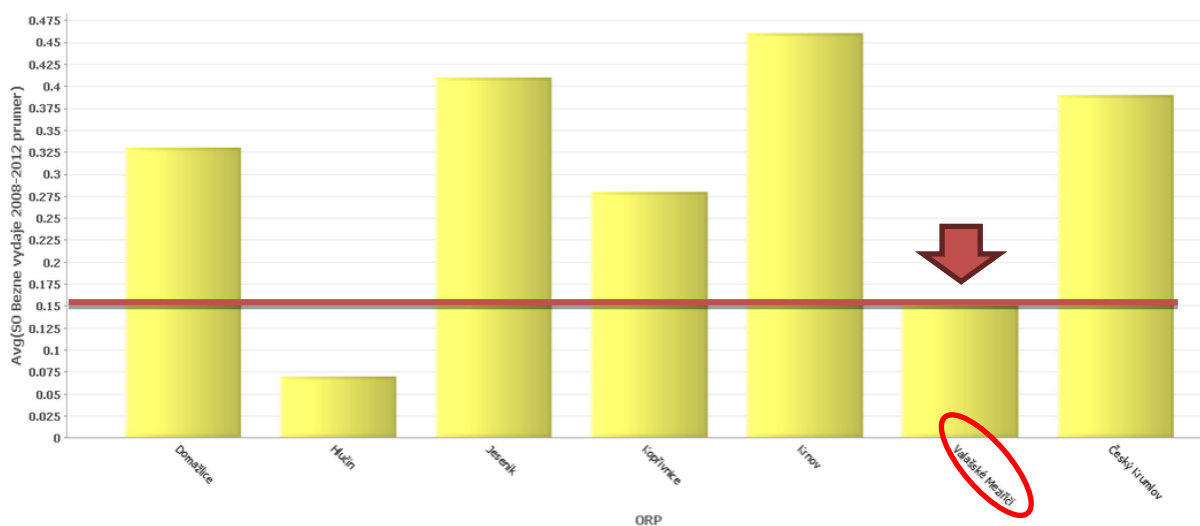
5. Sociální služby

Z hlediska sociálních služeb zaujme srovnání **běžných výdajů na obyvatele**. SO ORP Valašské Meziříčí má po SO ORP Hlučín 2. nejnižší hodnoty tohoto ukazatele v přepočtu na jednoho obyvatele ve sledované skupině v letech 2008-2012, ačkoliv v roce 2012 došlo k poměrně výraznému navýšení běžných výdajů, a to na hodnotu 0,23 tis. Kč/obyv. Pozici ORP Valašské Meziříčí ve skupině správních obvodů dokládá i celkový průměr za sledované období 2008 – 2012, jehož hodnota činí 0,15 tis. Kč/obyv./rok. Viz obrázek 6 a 7.

Obrázek 6: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel SO ORP 45-50 tis. obyv.) na sociální služby (v tis. Kč/obyv./rok) v období 2008-2012

Obrázek 7: Průměrné běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel SO ORP 45-50 tis. obyv.) na sociální služby (v tis. Kč/obyv./rok) v období 2008-2012

Obdobnou pozici z hlediska běžných výdajů na obyvatele zastává SO ORP Valašské Meziříčí i při porovnání dle kritéria velikosti jádrové obce.

6. Závěrečné shrnutí

SO ORP VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ	
základní charakteristika	<p>v Zlínském kraji má správní obvod ORP Valašské Meziříčí:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3. největší hustotu zalidnění • 8. největší rozlohu
ekonomická výkonnost	<ul style="list-style-type: none"> • běžné i kapitálové výdaje na 1 obyvatele se výrazně snižují
předškolní a školní vzdělávání	<ul style="list-style-type: none"> • nízké dosažené hodnoty kapitálových výdajů na žáky základních škol
odpadové hospodářství	<ul style="list-style-type: none"> • správní obvod vykazuje vysoké celkové neinvestiční výdaje na odpady
sociální služby	<ul style="list-style-type: none"> • nízké dosažené běžné výdaje na sociální služby na obyvatele

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad